

Posudek vedoucí bakalářské práce

Katedra: Religionistiky

Akademický rok: 2014/2015

Název tématu: Vývoj stereotypů spojených s islámem

Autorka: Jana Strunová

Autorka se v bakalářské práci věnuje stereotypům, které jsou v současné době spojovány s islámem a jejich historickému vývoji. V úvodu textu vybírá na základě již zpracovaných mediálních analýz čtyři témata, která se rozhodla podrobněji sledovat od středovku až po současnost. Jsou jimi fanatismus, terorismus, útlak žen a omezování lidských práv (s. 9). Jak správně dodává, jedná se o témata diskutovaná současným západním světem, proto je takto definované lze jen těžko hledat ve spisech středověkých a raně novověkých autorů.

První část práce se zabývá teoretickým pohledem na stereotyp jako takový. Autorka představuje různé přístupy na problém stereotypu, čímž jasně ukazuje na nevyhraněnost tohoto fenoménu. Zároveň se snaží odlišit stereotyp od předsudku. Této části práce by prospěl její osobní komentář, jelikož je poněkud matoucí. Např. je tvrzeno, že stereotypům předchází osobní zkušenost (s. 16), zatímco v předchozí podkapitole uvádí, že v lidském vědomí vznikají *díky zprostředkované, tradované zkušenosti a osvojeny jsou většinou dříve, než člověk daný jev sám osobně pozná* (s. 14). Předsudek se pak vyznačuje nedostatkem soudnosti a tím, že na něm člověk trvá (s. 16). Znamená to, že předsudek, na rozdíl od stereotypu nemůže být změněn? Pokud předsudek přebírá mínění jiných a zobecňuje, čím se liší od stereotypu?

V poslední části první kapitoly pak autorka uvádí teoretický přístup ke stereotypům z pohledu indobalgického badatele Balagangadhary Raa. Ten se na místo definice stereotypu zaměřuje na vlastnosti stereotypů. Tato kapitola je vcelku zdařile zpracována. Bohužel ke škodě celé práce není v jejím závěru teoretická část textu nijak reflektována.

Další kapitoly jsou členěny dle jednotlivých období – středověk, novověk a dnešní doba. Čtenáře nutně napadá, jak autorka jednotlivá období periodicky vymezuje, a kdy se podle ní začalo křesťanství setkávat s islámem? Podle úvodní pasáže se totiž zdá, že k prvním kontaktům došlo až v 11. století (s. 19), což však připisují spíše zmatené formulaci vět než neznalosti. Na druhou stranu je třeba vytknout skutečně zmatené plynutí textu časem o čemž svědčí hned následující citace ze Saidova *Orientalismu* (s. 19), ke které autorka uvádí, že *se jedná o neznámého učence, který měl znát vše, co kdy předcházelo islámu, Arabům i Arábii*. Jedná se však o citaci J. Robertsona Smithe z

knihy *Lectures and Essays*, která byla vydána roku 1912, a na které E. Said demonstruje ahistorickou interpretaci muslimů bílými orientalisty přelomu 19. a 20. století (viz Said, W. Edward. *Orientalismus. Západní koncepce Orientu*. Praha: Paseka, 2008. s. 266-268).

Tato zmatenost v časové lince je také patrná v podkapitole Novověk, kde autorka v textu skáče ze 17. století do 16. až 18. století, přičemž se zdá, že orientalistika jako vědecký obor vzniká v období reformace (s. 29).

Na druhou stranu je třeba ocenit výstižný popis středověkého evropského člověka na svět a jiné kultury, který byl určen biblickým pohledem na svět (s. 19-21). Bohužel takto propracovaná již není reflexe změny v novověké společnosti (s. 28-31). Za ocenění také stojí pečlivá reflexe stereotypů pojednávající ženy v islámu. Autorka jasně ukazuje, že pro středověkého, ba ani pro novověkého učence nebylo tématem současné zahalování žen, a že naopak spíše diskutovali muslimskou polygamií, která byla pro tehdejší křesťanskou společnost tabu (s. 24-25; s. 27). Zajímavou je obecná podkapitola Rovnocennost a pohled na ženy v novověku (s. 31-32), kde autorka prezentuje pohled anglických romantiků na muslimské ženy jako vzor ctnosti, což mnohé vypovídá o anglické společnosti oné doby. Poněkud zbytečnou je podkapitola věnující se dominikánskému mnichu Riccoldovi da Monte di Croce (s. 26-27), která je obsahuje pouze výčet toho, čím se tento myslitel zabýval a téměř vůbec se nevěnuje sledování vybraných stereotypů. Oproti tomu je velmi pečlivě zpracována část věnující se Václavu Budovci z Budova (s. 33-36). Poslední kapitola zabývající se současnou dobou je spíše přehledovou studií vybraných událostí. Je na škodu, že právě tato kapitola není více provázána s předchozím textem a sledovanými fenomény a více okomentována samotnou autorkou.

Za slabinu práce považuji stylistickou stránku textu, který obsahuje mnoho zmatených vět. Ke škodě je také množství překlepů (nikoli gramatických hrubek), kterým se dá předejít pečlivější prací s textem. Z hlediska formální stránky textu není Janě Strůnové co vytknout. Pečlivě se držela citačních norem.

I přes výše uvedené námitky navrhuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře minus s možností zvýšení hodnocení na velmi dobře po úspěšné obhajobě.

V Pardubicích, 14.8.2015

Zuzana Černá, Ph.D.

